

Sygn. akt V ACa 939/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marta Szerel (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Kaniok

SA Aleksandra Kempczyńska

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Katryńska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko A. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 grudnia 2015 r., sygn. akt IV C 148/13

oddala apelację;

zasądza od A. B. na rzecz Z. W. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, obejmujących wynagrodzenie ustanowionego z urzędu pełnomocnika powoda.

Aleksandra Kempczyńska Marta Szerel Ewa Kaniok

Sygn. akt V ACa 939/17

UZASADNIENIE

postanowienia zawartego w punkcie II sentencji

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 grudnia 2015 r. zasądzono od pozwanej A. B. na rzecz powoda Z. W. kwotę 68.209 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalono, orzeczono o kosztach procesu, a ponadto zasądzono na rzecz r.pr. T. B. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 4.428 zł tytułem wynagrodzenia za pełnienie funkcji pełnomocnika z urzędu dla powoda.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, kwestionując ustalenie przez Sąd pierwszej instancji daty początkowej zasądzenia odsetek ustawowych od przyznanej kwoty głównej, tj. 30 lipca 2014 r. i wniosła o zasądzenie

odsetek od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Wartość przedmiotu zaskarżenia określono na kwotę 9.729 zł (k. 280).

Na rozprawie apelacyjnej ustanowiony z urzędu pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, wskazując, że nie zostały one uiszczone w całości ani w części (k. 308).

Apelacja została oddalona.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Wobec oddalenia apelacji w całości należało uznać, iż pozwana przegrała sprawę w drugiej instancji. Obciążają ją zatem koszty poniesione przez stronę przeciwną, czyli powoda. Objęły one, stosownie do art. 98 § 3 k.p.c., wynagrodzenie pełnomocnika powoda, będącego radcą prawnym.

Zważywszy na wszczęcie postępowania apelacyjnego w lutym 2016 r. (wpływ apelacji), wysokość tych kosztów, stosownie do art. 98 § 4 k.p.c., określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w pierwotnym brzmieniu, stosownie do § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Wobec wartości przedmiotu zaskarżenia mieszczącej się w przedziale powyżej 5000 zł do 10.000 zł, stawka minimalna w postępowaniu apelacyjnym wynosi zatem 1800 zł, zgodnie z § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 wskazanego rozporządzenia z 22 października 2015 r. Taka też suma, zgodnie z powołanymi przepisami, podlegała zasądzeniu na rzecz pozwanego, który w całości wygrał postępowanie apelacyjne.

Nie było podstaw do zasądzenia powyższej sumy od Skarbu Państwa, ani na rzecz ustanowionego z urzędu pełnomocnika powoda.

Zgodnie z ugruntowanymi poglądami judykatury, koszty nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu stronie wygrywającej sprawę, podlegają zasądzeniu od przeciwnika procesowego na rzecz tej strony. Koszty te nie podlegają zasądzeniu na rzecz adwokata, a przepisy dotyczące ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu znajdują zastosowanie, gdy brak jest przesłanek do obciążenia przeciwnika strony zastępowanej przez pełnomocnika z urzędu kosztami procesu, względnie, gdy prawomocnie zasądzone w trybie art. 122 k.p.c. koszty procesu nie mogą być wyegzekwowane na rzecz pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik z urzędu (z wyłączeniem reprezentowanej przez niego strony) może swoje uprawnienie zawarte w tym przepisie realizować, między innymi, poprzez uzyskanie klauzuli wykonalności na jego nazwisko w zakresie przyznanej kwoty (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 1 marca 1989 r., III CZP 12/89, Lex nr 463039; podobnie w postanowieniu z 8 września 1982 r., I CZ 82/82, Lex nr 8459). W sprawie niniejszej, wobec przegrania postępowania apelacyjnego przez pozwaną, a więc przeciwnika powoda, który był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, koszty postępowania apelacyjnego strony powodowej, obejmujące wynagrodzenie ustanowionego z urzędu pełnomocnika powoda, należało zasądzić od pozwanej i na rzecz powoda.

Nie było także podstaw do podwyższenia zasądzonej kwoty o stawkę podatku od towarów i usług, wobec zmiany z dniem 1 stycznia 2016 r. przepisów regulujących opłaty za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Do wskazanej daty obowiązywało jedno rozporządzenie w tej kwestii, tj. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zgodnie z treścią § 2 ust. 3 tego rozporządzenia, w sprawach, w których strona korzystała z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, przewidziane aktem opłaty sąd podwyższał o stawkę podatku od towarów i usług ustaloną

dla tego rodzaju czynności. Oznaczało to, że w każdej sprawie, w której strona korzystała z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, wynagrodzenie tego radcy prawnego, zasądzone na rzecz reprezentowanej przez niego strony, podlegało podwyższeniu o należy podatek od towarów i usług. Stanowisko to wynikało z systematyki wskazanego rozporządzenia z 28 września 2002 r., gdzie przedmiotowy przepis § 2 ust. 3 zamieszczono w rozdziale 2, dotyczącym ogólnie opłat za czynności radców prawnych przed organami sprawiedliwości (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 3 grudnia 2015 r., III CZP 90/15, OSNC 2017/1/3). Pogląd powyższy utracił jednak aktualność pod rządami aktualnie obowiązujących rozporządzeń, regulujących problematykę wynagrodzeń radcowskich. Obecnie bowiem odrębnie uregulowano opłaty za czynności radców prawnych – w powołanym na wstępie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w tej sprawie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), a odrębnie – ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, czyli w stosownym rozporządzeniu z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1805), uchylonym następnie przez odpowiednie rozporządzenie w tej kwestii z 3 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1715). Powołana uchwała z 3 grudnia 2015 r., jak wskazano, wydana została na gruncie § 2 ust. 3 rozporządzenia z 28 września 2002 r. W obecnym zaś stanie prawnym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych nie przewiduje podwyższenia kosztów o stawkę podatku od towarów i usług. Podwyższenie takie przewiduje wyłącznie rozporządzenie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, w § 4 ust. 3, a zatem odnosząc się jedynie do opłaty przewidzianej w tym rozporządzeniu. Rozporządzenie takie, jak już stwierdzono, nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż koszty obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu zasądzone zostały od strony przeciwnej w trybie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 122 k.p.c. Nie istnieje zatem w takiej sytuacji podstawa prawna do podwyższenia opłaty za pomoc prawną z urzędu o stawkę podatku od towarów i usług (tak A. Partyk, T. Partyk, Komentarz do § 4 ust. 4, § 5 rozporządzenia w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Lex, stan prawny: 2016.11.30).

Zważywszy na powyższe, na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak postanowieniu zawartym w punkcie drugim sentencji.

Aleksandra Kempczyńska Marta Szerel Ewa Kaniok